

ČEŠTÍ JIDÁŠOVÉ

OLIN
JURMAN

NEJVĚTŠÍ ZRÁDCI V NAŠICH DĚJINÁCH

Čeští Jidášové

Vyšlo také v tištěné verzi

Vyrobeno pro společnost Palmknihy - eReading

Olin Jurman

Čeští Jidášové – e-kniha

Copyright © Fortuna Libri, 2020

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ČEŠTÍ JIDÁŠOVÉ

NEJVĚTŠÍ ZRÁDCI V NAŠICH DĚJINÁCH

OLIN JURMAN

Copyright © Olin Jurman, 2019
Cover Design © Q point Praha, 2019
Cover Photo © ČTK, 2019

ISBN 978-80-754-6253-4 tištěná kniha
ISBN 978-80-754-6278-7 ePub
ISBN 978-80-754-6279-4 Mobi
ISBN 978-80-754-6280-0 PDF

Věnování a díky za spolupráci

Asi žádný literární výtvar stejně jako cokoli jiného nemůže vzniknout bez spolupráce s dalšími lidmi, bez kterých by bylo jistě mnohem víc porodních bolestí a dítě nedostalo všechny atributy své krásy. Je tomu tak i v mé knížce. A tak

DĚKUJI:

- Tátovi i synovi z vážené nakladatelské rodiny Doležalů, kde vznikla základní idea pro soubor jidášů, i když pak rukopis z různých nezaviněných důvodů putoval jinam.
- Dvěma nejmenovaným historikům z klubka Vojenského historického ústavu a generálu Štorkovi za podnětné diskuze u dvoudecky červeného, ze kterých vzešel vějíř s navěšenými jmény budoucích nechvalných adeptů knihy.
- Kolektivu ruzyňského Vojenského ústředního archivu a dámám v Archivu bezpečnostních služeb, všichni mi s trpělivostí pomohli vyhrabat střípky, bez kterých by vzniklo jen nesolené jídlo bez potřebných přísad.
- Excelentnímu mému osobnímu fotografovi Milanu Linhartovi, který jako vždy pomohl vybrat materiály do fotodokumentace příběhu, a co je nejdůležitější, upravil je do takové podoby, aby je bylo možné do knihy vůbec zařadit.

- Madam Markétě Hegerové z Q pointu, bez které bych fotografie a dokumenty nedokázal tak účelně seskládat a kniha neměla tak krásný kabát.
- A to nejlepší nakonec, děkuji paní Hedvice Mojžíšové, čerstvě Křišťové, ještě čerstvé ředitelce nakladatelství Fortuna Libri Publishing pro ČR, a její trpělivé spolupracovníci PhDr. Regině Rothové za jejich spolupráci při časově rekordním a přitom kvalitním porodu knihy do čtenářského světa. Bez Vás, vážené dámy, by moji čtenáři museli čekat tak asi o rok déle.

Věnování knihy patří samozřejmě mé trpělivé a fantastické ženě Libuše a našemu společnému dílu dceři Lucii s chotěm Martinem a jejich společnému dílu Viktorii královské. Je zcela jasné, že když jsem napsal a vypravil do světa v rekordně krátké době svoje desáté dílo, museli mít se mnou všichni přímo d'ábelskou trpělivost.

Díky všem a hezké čtení!

Olin Jurman

Namísto motta před otvírákem knihy

Kdysi, už v dobách dávnověku, kdy v české kotlině ještě neměli ani potuchy, co pojem „ČECH“ vůbec znamená, fungovaly už – hlavně na jihu a potom daleko na východě – vyvinuté civilizace se svými klady a zápory. Milovali se a stavěli, ale hlavně mezi sebou bojovali, tak jak to má lidský rod předepsáno v genech. Nebylo roku bez nějaké války, protože ti silnější chtěli ovládnout ty slabší, a to se bez násilí neobešlo. A neobešlo se to ani bez přeběhlíků a zrádců, kteří ta nejdůležitější tajemství z donucení nebo za výhody praskali protivníkovi. Proto místo obvyklého motta přijměte do začátku úvodní vhled ze starověké Číny.

Bez nasazení špiónů nelze vyhrát nebo ubránit pozice. K dosažení porážky nepřítele musíte mít pět základních typů tajných agentů a zrádců – zvědy z vlastních řad, přeběhlíky a dvojité špióny, rekrutované místní obyvatele nebo nespokojené příslušníky z tábora protivníka, což mohou být propuštění, opomíjení, potrestaní, zadlužení nebo hrabiví úředníci a důležitá skupina vlastních agentů zasvěcených smrti, kteří budou posíláni k nepříteli s falešnými informacemi a po odhalení většínou nepřežijí. S otevřeným hledím nikdy nepřítele neporazíte.

Tuto moudrost zplodil vojevůdce a stratég Sun-c' v traktátu Umění války 1500 let předtím, než naši předkové zjistili, že jsou Češi. Za ty dva a půl tisíce let od doby, kdy mu vyschla tuš, se vůbec nic nezměnilo.

A o tom to je.

Několik vět jako otvírák. Slovo vypravěče na úvod povídání o deseti nebo deseti tisících českých jidášů, které bychom mohli také nazvat Pohnutá saga rodu zrádců z české kotliny

Zrádců jsme měli u nás vždycky dost. Z dob začátků státnosti moc informací nemáme, ale pak jich houfně přibývalo. V posledním století se za tři antagonické režimy rozmnožili natolik, že by se dali vyvážet do zahraničí. Zvedlo by to národní důchod natolik, že by to ani naše posametové vlády s celoživotními poslanci rozkrást nedokázali. A vypadá to, že jich ani v současnosti moc nebylo. Já se jmenuji Olin a za svého dlouhého a po větší část i dvojího života, jak čtenáři mých knih velmi dobře vědí, jsem prožil a viděl tolik příhod, že by se to dalo poskládat do pěkné encyklopedie. Míval jsem a snad ještě mám dobrého pamatováka, což mi posloužilo k sepsání řady knih, a ještě s tím nemíním přestat. Až na pár špionážních románů jde vždy o literaturu faktu, kde je vždy nutné ověřit každé slovo ještě před uveřejněním. Že z toho občas vycházejí jiné závěry než to, co se dnes vydává za pravdu, to přiznávám, ale zatím jsem si dokázal svou pravdu vždy obhájit. Jsem tedy zároveň badatel i vypravěč. Rád brouzdám v tajemství a nedořešených případech hlavně od vzniku republiky přes druhou světovou válku i pokračující války studené, i když ty bývají místy taky pěkně horké.

Není to ale jen o psaní. Nejdříve brouzdám v tlustospisech a šanonech všech možných archivů, které se po posledním politickém zvratu v naší zemi postupně otevírají, jsem doma v badatelnách Národního ústředního archivu,

Archivu bezpečnostních služeb, Vojenského ústředního archivu a podle potřeby ještě více než dvou desítek různých archivů okresních, oblastních, soudních a jiných až po některé městské či obecní kroniky. Podařilo se mi nakouknout i do jednoho z vojenských archivů v Moskvě, ale tam jsem moc nepochodil. Archivy jsou někdy lepší než detektivky nebo thrillery. Nasadíte si speciální bílé rukavičky, abyste nepoškodili třeba století staré archiválie, a pak už jen listujete zažloutlými stránkami nebo se v moderním prostředí po zasunutí cédéčka proklikáváte obrazovkou a pak často narážíte na tak neuvěřitelné a přitom skutečné příběhy, že by je žádný spisovatel nevymyslel ani náhodou. Pak vás „něco“ zvlášť zaujme a už nepustí, lezete jako housenka z archivu do archivu, nacházíte další souvislosti, a když nedáte pokoj ani malému okresnímu archivu na druhém konci republiky nebo dokonce zažloutlým listům obecní kroniky v nějaké malé pohraniční vsi, máte najednou materiál na celoživotní osobní nebo rodinnou ságu zapomenutého hrdiny nebo diskutabilního zrádce s tragickým koncem. Přibývá i tuhých kartiček v archivu vlastním, jakož i různých papírků s pár životopisnými údaji o lidech, kteří už jsou většinou zapomenuti v prachu dějin. Ale tak by tomu být nemělo, současná úroveň života nás všech je přece cesta vydlážděná nejen z kvalitní mrákotínské žuly, ale i různých zaminovaných pastí, které nás mají svést i dnes. Na každém z nás záleží, kolik kvalitních tvrdých kostek do pokračování silnice pro příští generace nasázíme nebo jaké pasti nastražíme pro ty budoucí.

V knize, kterou držíte před sebou, půjde o tu druhou variantu. Chtěl jsem se protáhnout houštinami dějin tak, abych v každé etapě vybral a představil některé významné záporácké představitele, co většinou i se slovíčkem „bohužel“ významně ovlivnili příslušnou generaci ve své době. Tento plán se mi ale za posledních osmdesát let pro stále se zvyšující počet kandidátů dodržet nepodařilo. Ale i ten konečný výběr je hodně varující memento. A ještě přidám jedno hodně důležité upozornění – často je v některých případech citováno, jak rozhodující je v mnoha případech úhel pohledu čtenáře. S někým se docela jistě u některého jména budu – možná zásadně – rozcházet, ale to je věc právě onoho úhlu pohledu. Každopádně je to místy hrozné čtení. Budu rád, když si rozšíříte duševní obzor a třeba vám to někdy pomůže, abyste do nějaké nastražené pasti sami nespadli.

*„Nezapomeňte, že sud prachu,
na kterém národ sedí,
se dá zapálit z obou stran.“*

George Martin, Hra o trůny

1. KAPITOLA

SVATOVÁCLAVSKÁ ORLICE, PATRON ČESKÝCH JIDÁŠŮ

MOTTO:

*Máme být na svou minulost hrdí,
ale zároveň se jí máme děsit.*

TOMÁŠ KRYSTLICKÝ

Protektorát Čechy a Morava počínaje od známého „dobrovolného“ podpisu prezidenta druhé republiky Emila Háchy neměl žádné vyznamenání, které by se dalo udělovat Čechům, kteří se nejvíc zasloužili o zdárný a klidný rozvoj malého dvorku ve stínu Tisícileté říše národa německého. Tento nedostatek odstranil státní ministr K. H. Frank, když vymyslel pro české nevolníky *Čestný štít protektorátu Čechy a Morava s orlicí sv. Václava*. Začalo se udělovat sice až v roce 1944, když Němcům už řádně teklo do bot, ale jeho udělení jen za jediný poslední rok války vypálilo řadě našich lidí na čelo smrtelný cejch zrady. Autorem výtvarného zpracování byl pozdější národní umělec Max Švabinský,

který použil původní štít Přemyslovců odvozený od svatého Václava, věrného to leníka starobylé německé říše. Vládcům protektorátu bylo naprosto jasné, kam patron české země podle svých německých pánů patří a kdo byl naším prvním velkým kolaborantem.

Nejvyšší stupeň, čestný štít ve zlatém věnci, udělil osobně K. H. Frank jen třicetkrát, druhý stupeň se stříbrným věncem stokrát a bez věnce jich bylo uděleno tak osm stovek. Vyznamenávalo se jen třikrát a pak navíc hromadným výprodejem, obdarováním místních kolaborantů po okresech – landrátech – ještě před koncem roku 1944, později už nebyl čas. Vyznamenání byli vždy ti, co nejvíc trčeli z řady, protektorátní vláda a její poskokové, podnikatelé pracující pro brannou moc Říše, ale také tehdejší umělci, vědci a činitelé, kteří si to nejvíc zasloužili. Dokonce i vybraní dělníci a zemědělci, kterým se později za socialismu říkalo úderníci. Kupodivu i režisér Otakar Vávra, dirigent Václav Talich a komik Vlasta Burian, kabaretník Ferenc Futurista, spisovatel František Kožík, herec Čeněk Šlégl a sochař Max Švabinský. Odmítnout znamenalo pravděpodobně smrt u popravčí zdi. Není znám jediný případ, že by to někdo udělal. Svě si tvrdě odnesli později jako polínko navíc u národních soudů hlavně ti dnes bezejmenní v landrátech. Byl zaznamenán případ, kdy se posledním falešným hrdinům udělovaly poslední štíty, dokonce i když jim za zády už hřměla ruská děla.

Symbolika svatého Václava byla jednoznačná, český kníže, který rozpoznal už před tisíci lety, že je lepší zradit svobodu a vlastní lid, odevzdávat pravidelně stáda volů a peníze, v zásadě se podrobit německému řádu, než se ve své

malosti a poníženosti snažit o vlastní cestu. Proto byl Václav i na bankovkách protektorátu a Emanuel Moravec s jeho jménem a zdviženou pravicí mával při každé příležitosti. Takže je tady otázka, jestli si tu pochybnou slávu vévoda české země z koně na Václaváku doopravdy zasloužil.

Kníže Václav, později svatý, byl syn knížete Vratislava. Narodil se kolem roku 907 a byl vychován svou babičkou svatou Ludmilou na hradišti Budeč kousek od Prahy jako budoucí pravoplatný země české pán. Babička si jej pěstovala jako diplomata do holubičí mírné povahy, s láskou ke knihám a katolické církvi, na rozdíl od o něco později narozeného bratra Boleslava, který vše řešil ihned ráznou rukou a od malička nechápal, proč má být knížetem takový slaboch. Útlé mládí je oba poznamenalo zuřivým bojem o moc ve státě mezi tvrdou pohanskou vdovou Drahomírou, jejich matkou, a pánbíčkářskou babičkou Ludmilou až do jejich dospělosti. Ono to knížectví zase nebylo tak velké, menší než dnešní Středočeský kraj, ale částečně ovládalo i další české kmeny. V Bavorsku i Sasku vládl mnohem silnější Jindřich Ptáčník a Václav se smířil raději s vazalstvím, než by šel do předem prohraného boje.

Říkali mu mnich na trůnu. Denně musel nejméně třikrát do kostela, o všem se radil s biskupem a svým zpovědníkem. Na pražském hradišti začal vedle románské baziliky svatého Jiří stavět další kostel, budoucí chrám svatého Víta, údajnou světcovu ruku mu dodal jako dárek za ty voly Jindřich Ptáčník. Václav nechal stavět kostely i na dalších hradištích. Podle Dalimila likvidoval starobylé pohanské háje a naučil své poddané katolickým modlitbám. V zahraničí měl za politické přátele jen Polabské Slovary, jejich knížata

dodala manželky pro dědečka i otce, ale právě v té době si jejich území Ptáčník tvrdě podrobil. A tak když vytáhl se svou armádou ze Saska do Čech, před Prahou se mu Václav raději podrobil dobrovolně. Byl vzat v poddanství, souhlasil s každoročním odváděním daně z míru, jak pravil opět Dálimil. Pozdější historikové se ve svých výkladech velmi liší, od katolického velebení zbožnosti a poddání se silnějšímu i vyspělejšímu německému vládci za sto dvacet volů a pět set hřiven stříbra ročně až po opačný pól oplatit ránu ranou a uhájit svou nezávislost. Pražskému dvoru se nucení k přehnané zbožnosti ani poklonkování Jindřichu Ptáčníkovi vůbec nelíbilo, a tak se někteří družiníci semkli kolem bojovného bratra Boleslava a začali kout pikle. Úhel pohledu.

Spor mezi bratry a tím i směřování celého státu do dnů příštích se měly vyřešit na oslavě svatého Damiána v sídle Boleslavově, (Staré) Boleslavi. Boleslav tu nechal připravit velkou večerní hostinu a při ní se spolu s představiteli šlechty snažil bratra Václava přesvědčit, ať přestane být slabochem a Ptáčníkovi se postaví, všichni budou stát při něm. Společně se sice, jak praví legenda, v hádce nezřízeně opili, ale Václav nepovolil. Ještě za tmy vyšel do místního kostelíka k obvyklé ranní pobožnosti, zatím co spiklenci ve dvoře Boleslavova příznivce jménem Hněvsa společně rozhodli, že jediným řešením je Václavova smrt a státní převrat. Boleslav s družinou následovali Václava ke kostelu a na schodech se na něj vrhli. Boleslav údajně zaťal první ránu do paže a pak pokynul ostatním, aby jej dorazili. Na závěr píše Kristiánova legenda, že vrazi nato nasedli na koně, rychlou jízdou dojeli do Prahy, všechny Václavovy spojence krutě povraždili a jejich děti zaživa naházeli do Vltavy. Boleslav se

stal knížetem, smlouvy s Němcem roztrhal a žádné voly již nikdy neposlal.

Václav ležel tři roky v hrobě v Boleslavi, ale církev už jej začala velebit jako světce s křesťanskými ctnostmi, který zaručil národu klidný rozvoj a trvalý mír. Proto jeho ostatky později Boleslav nechal převézt na Pražský hrad a biskup jej musel znovu pohřbít. Postupně se, hlavně vlivem klášterního kléru, v legendách stal patronem české země, i nějaké zázraky mu vymysleli, uctíváný byl stále více až do dnešní podoby na Václavském náměstí v Praze. Boleslav se po upevnění své moci po královraždě vyděračským Němcům neohroženě vojensky postavil. S nástupcem Jindřicha Ptáčníka Otou I. vítězně bojoval čtrnáct let, ale Čechům uhájil svobodu a zajistil ohněm a železem netušený rozvoj. Vládl po třicet let, na mezinárodním poli dosáhl uklidnění a doma mu podlehla všechna ostatní knížata. Za tvrdý postup vůči podřízeným knížatům proslul jako Boleslav I. Ukrutný. Postupně připojil k Čechům Moravu, Slezsko a jižní Polsko s celou Haličí. Zůstal po něm první pevně zkonsolidovaný přemyslovský stát. Podle dnešních historiků byl jedním z nejúspěšnějších českých panovníků celé historie. Tak si to celé ještě jednou shrňte: Václav byl pobožný ustrašený kníže, který raději Němcům platil, než aby bojoval za svůj národ. Ale nutil poddané jen k modlitbám a zajistil jim pod Ptáčníkem mír. Boleslav byl bojovník, který z Čech vytvořil silný stát a vybojoval mu svobodu a nevídaný mezinárodní respekt. Václav se stal trvalou církevní masáží svatým a českým patronem, na pomnících ve zbroji s mečem, i když nikdy řádně nebojoval. Boleslav jej musel zabít, aby Čechy ubránil před osudem Polabských Slovanů a vytvořil respek-

tovaný stát. Václav má nejčestnější náhrobek mezi českými panovníky a pomník na Václaváku, je prý i jako hlavní spící náčelník rytířů pod Blaníkem. Boleslav nemá nic a do dneška naši slovní vědci nenašli ani jeho hrob.

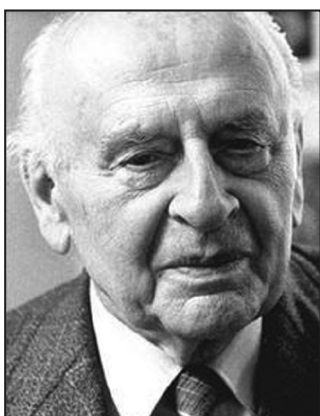
Není to symbolické? Jen s těmi voly jsme si mohli vzít příklad, dnes jich máme v určité části Prahy tolik, že bychom je mohli vyvážet i gratis.

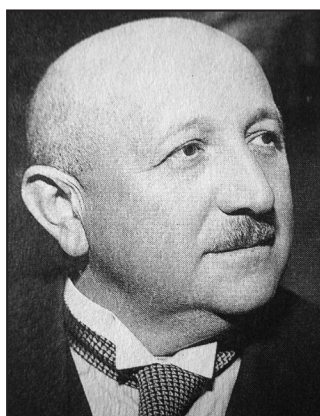
EMIL HÁCHA

EMANUEL MORAVEC

VÁCLAV TALICH

RUDOLF BERAN

VRAŽDA VÁCLAVA BOESLAVEM

SYMBOL SVATÝ VÁCLAV

PROTEKTORÁTNÍ BANKOVKA

KNÍŽE BOESLAV

SYMBOL VYZNAMENÁNÍ PROTEKTORÁTU

2. KAPITOLA

STŘEDOVĚKÝ VOJEVŮDCE ALBRECHT Z VALDŠTEJNA

MOTTO:

*Nebojte se nepřátel, ale přátel.
V nejhorším případě vás mohou i zabít.*

FREDERICK FORSYTH

Každá etapa v historii lidstva má miliony malých občanů, tisíce zhruba ve středu chumlu obyvatelstva a několik málo velkých vůdců. Ti hodně velcí se téměř vždy už narodí se zlatou lžičkou v ústech. Jen málokdy vyrostl velikán ze slámy v botách. Počátek 17. století jednoho takového měl. Jmenoval se Albrecht z Valdštejna. Geniální vojevůdce, ekonom, stavitel a neohrožený bojovník za svého císaře, pravděpodobně ke konci i jeho zrádce. Jmenoval se Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna. Dodnes si se záhadami kolem jeho života a smrti historici nevědí rady a o jeho zrádcovské přípravě převratu proti habsburskému mocnáři se objevují stále další a další „zaručené“ pravdy, které se už nedají dokázat.

Mohl vůbec jediný člověk za jediný krátký život, ke konci navíc hodně nemocný z pohlavních radováněk s povětrnými ženštinami, povstat téměř z ničeho, porážet se svým vojskem armády všech evropských protivníků, ubránit monarchii, hříšně nesmírně zbohatnout a v přestávce mezi bitvami třicetileté války postavit a ekonomicky perfektně řídit obrovská panství, hrát se na výsluní císařovy přízně a vést nesmiřitelnou válku s jeho dvorem, připravit státní převrat a zradit rakouskou monarchii, oženit se a mít děti a nakonec se nechat zapíchnout jako prašivý pes? Ještě k tomu v zuřící třicetileté válce? Čtete a nechte se překvapit.

Narodil se v září 1587 bezvýznamným Valdštejnům na malé tvrzi Heřmanice v severních Čechách a oba rodiče mu zemřeli, když byl ještě dítě. Člen jednoty bratrské Jindřich Slavata jej vychoval jako evangelíka. Putoval na německou školu do Saska, odtud na protestantskou univerzitu v Norimberku a nakonec na několik let po šlechtických rodech v zemích Evropy. Naučil se dvorským způsobům, jízdě na koni a šermu, několika důležitým jazykům. Původ měl sice urozený, ale financí málo. Tak jej nakonec poslali do armády. Byl vznětlivý, výbušný, ctižádostivý, perfektní jezdec a bojovník se všemi zbraněmi té doby. Císař Rudolf hledá takovou mladou krev do uherské války s Turky a mladý Valdštejn si počíná velice udatně: domů se vrací už jako hejtman a velitel kompanie. Jako urostlý hrdina se motá kolem dvora a vidí, že s evangelickou vírou to tam daleko nedotáhne. Protestanty tedy s klidným svědomím zradí a konvertuje ke katolíkům. Brzy uloví svou první velkou rybu. Jmenuje se Lukrécie Nekšovna z Landeka, je sice starší a vdova, ale bohatá, má několik panství na severní

Moravě, ve Vídni známosti a dosáhla za tučný peníz v dvorské kanceláři pro něj brzy jmenování plukovníkem pěchoty. Navíc do pěti let společného dvorského života zemřela a švarný plukovník zůstal se svými penězi sám.

V roce 1618 začala vzpoura českých stavů proti Habsburkům, volba českého krále a rychlá porážka stavů na Bílé hoře. Valdštejn se držel na Moravě stranou, jako plukovník moravských stavů bděl nad neutralitou moravské země. O rok později stavy zradil a přešel s celým plukem i jeho praporem a pokladnou na stranu císaře. Na Moravě bylo pobouření, stavové jej vyhnali do Rakous a zabavili mu statky na Vsetínsku. Císaři pak sloužil poctivě skoro po celou třicetiletou válku. Jako voják rychle stoupal po žebříku hodností i armád a stal se miláčkem vídeňského dvora. Od samého začátku války se ukázal jako talentovaný, téměř geniální vojevůdce a u nepřátelské strany jeho armáda vzbuzovala hrůzu. Také brzy pochopil, že peníze dělají peníze a i jako důstojník vystrčil nečekané obchodnické růžky a stal se něčím jako válečným osobním bankéřem všech významných důstojníků až po samotného císaře. Když poražení evangeličtí šlechtici museli emigrovat, za peníze své zemřelé ženy skupoval jejich majetky, císařské konfiskáty byly za babku, a tak se brzy stal také jedním z největších pozemkových vlastníků. Rakouskému císaři byl věrný a ten jej roku 1623 jmenoval generálem. Ve vídeňském rybníku ulovil druhou zlatou rybu, vysoce na společenském žebříčku postavenou a hodně bohatou Izabelu Kateřinu z Harrachu a císař jej jmenoval říšským knížetem s titulem vévoda frýdlantský. Právě v této oblasti a na Jičínsku měl největší rozlohy získaných pozemků. Pro císaře měl jednu obrovskou výhodu:

Půjčoval mu peníze a místo toho, aby je císař vrátil, dával mu další obrovské pozemky a konfiskáty panství, která bez náhrady zabavil utíkajícím nekatolickým majitelům. Z nich potom Valdštejn část opět prodával a tak získával další peníze. Během krátké době se stal nekorunovaným bankéřem a realitním magnátem celé říše. Po roce 1624, když spojil svá panství od Frýdlantu přes Pojizeří až daleko na východ za Jičínem v jedno menší soukromé království s Jičínem jako výstavním centrem, byl už nejbohatším a nejmocnějším mužem v Čechách. Sám císař byl u něj tak hluboce zadlužen, že Valdštejn ke svým realitám jen přilepoval další pozemky a statky. V Jičíně zřídil různé manufaktury, které pracovaly výhradně pro jeho armádu, šily uniformy a boty, zpracovávaly potraviny, opravovaly zbraně.

Další aktivity nyní obrátil na mezinárodní pole. Třicetiletá válka se převalovala po celé Evropě a Valdštejn učinil císaři Ferdinandu II. nevídanou nabídku: postavit a vyzbrojit za své peníze celou armádu. Bodejť by císař nesouhlasil, udělil mu glejt nejvyššího velitele a jmenoval ho jako velícího generála do čela císařské armády, aby se pustil do války s tehdy nejmocnějším státem severní Evropy Dánskem. Po několika bitvách proharcoval celým Německem a nakonec spojené protestanty na hlavu porazil. Císař mu daroval Meklenbursko a k tomu přidal titul vévoda meklenburský, přidal hodnost nejvyšší generální polní hejtman a navíc generální hejtman Baltického a Oceánského moře. Rozdávalo se mu tituly dobře, nic jej to nestálo a stejně na moři neměl ani jednu lodičku a Oceánské moře ani neexistovalo. S Meklenburskem se ale Valdštejn stal automaticky samostatným říšským knížetem – tady to Ferdinand II. nedomy-

slel, říšská knížata byla totiž na císaři nezávislá a semínko budoucí nedůvěry mohlo začít klíčit.

Valdštejn byl najednou na samém vrcholu moci v monarchii. Dvůr nesnesl nějakého holoprodka ze severních Čech, aby někoho z nejbližších císaři přeskočil a tlačil se na místo vyšší než kancléř, a tak se ze závesti jednotně postavil na odpor a intrikami říšských kurfiřtů dosáhl jeho odstoupení z armády. Díky tomu nastala zlatá doba rozvoje a zvelebování Jičína i Frýdlantu, stavba prvních manufaktur, silniční sítě a efektní ekonomické organizace. Nový pán severních a východních Čech vytvářel nové moderní centrum Čech a přitom ještě u císaře působil jako osobní bankéř a poradce v otázkách vedení další války. Když se pak Sasové v další fázi tlačili ze severu na území monarchie, převzal opět řízení armády jako vrchní velitel a generalissimus. Porazil Sasy a v bitvě u Lützeny zničil vojska švédského krále, který zde dokonce padl. Začal potom o vlastním rozhodnutí sám jednat o míru a s vojskem ustoupil na jih, což ve Vídni vzbudilo bouři nesouhlasu a stížnosti na nečinnost vítězí armády. Semínko nedůvěry v císaři úspěšně rašilo. Valdštejn se stáhl s armádou až do Čech a přes jeho nesouhlas jednal dále s nepřítelem o ukončení bojů a mírových podmínkách. Pohledem na mapu lze zjistit proč, hned pod Krkonoši a Orlickými horami byly všechny jeho nejdůležitější majetky, města a manufaktury a ty především chtěl od válečného vyplnění uchránit!

Nepřátelství mocných proti vévodovi rostlo, a jak byl císař nahlodáván stále více, začal slyšet na rady o jeho sesazení. Za své největší nepřátele považoval odpůrce katolické víry, největším po Bílé hoře setnul hlavy, sebral jim

majetky a z monarchie je vypudil a teď nosí zvědomé zprávy ze stále odbojných Čech, že se Valdštejn s nimi přes Sasy paktuje a radí, jak vrátit stav do doby předbělohorské, svrhnout jej a převzít vládu v Čechách! Celá armáda, důstojníci – mimo štábní panáky ve Vídni – i měšťané stáli za ním. Kdyby zvedl vojsko a vytáhl na Vídeň, nebylo by nikoho, kdo by jej mohl zastavit. Zlé pověsti byly vídeňskými dvořany stále živeny, on dvořany pohrdal a neměl u císaře žádného advokáta. Bojovat už nechtěl, a tak aby ty panáky zastavil, přijel k císaři a nabídl mu, že odstoupí ze všech úřadů monarchie a že by se chtěl věnovat jen správě svých panství a do politiky se dále nevměšovat. S tím ale Ferdinand, především ve své zaslepené nenávisti k nekatolíkům a hlavně kvůli vysokým dluhům, které u Valdštejna měl a které se mu nechtělo splácet, nesouhlasil. Ekonomičtější bylo zradit zrádce, připravit jej postupně o politickou moc, armádní důstojníky nakloněné Valdštejnovi v tichosti odstavit a jeho samotného zavraždit. Vydal tajný příkaz a poslední dějství mohlo začít. Zrada potencionálního zrádce v nejvyšším zájmu.

Valdštejn vycítil hrozící nebezpečí, práskači z okruhu císaře jej varovali, že panovník už mu podepsal ortel smrti. Konečně se probudil a začal jednat. Svolal všechny své velící generály na 11. ledna 1634 do Plzně, aby přísahali věrnost. Ne císaři, jemu, Albrechtu z Valdštejna! Přísahal také jeho nejoblíbenější spolubojovník a přítel Ital Octavio Piccolomini, který s ním prošel celou anabází od hulánského kapitána až po generála a vždy mu hlídal záda. Bohužel zrada je zákeřná a rodí se za velké peníze většinou v lidech, od kterých byste to nikdy nečekali. Piccolomini obratem ihned

po poradě cválal do Vídně, aby předložil císaři Ferdinandovi udavačský list, že začalo vojenské spiknutí s cílem sesadit jej a Habsburky jednou provždy svrhnout z českého trůnu. Císař nelenil a již 24. ledna vydal patent, jímž oznamoval Valdštejnovo sesazení a zatčení všemi prostředky. Nařídil, aby jej Piccolomini zajal a přivezl do Vídně, kde jej bude soudit, a když se nevzdá, tak jej na místě zabít. Zároveň nařídil – to uměl ze všeho nejlépe, nařizovat a za nic neplatit – konfiskaci všeho jeho majetku i statků jeho věrných. Tuto tajnou instrukci Valdštejnovi Piccolomini z Vídně poslal, úmyslně však se zpožděním celého měsíce. A že císař vysílá trestnou expedici. Ten měsíc byl drahocenný čas, promrhaný čekáním místo příprav na tažení proti Vídni. Jinou pořádnou armádu než generalissima Valdštejna císař Ferdinand stejně neměl a bylo jasné, jak by takový rejz z Čech dopadl.

V těch dnech zimy byla armáda v leženích a Valdštejn měl kolem sebe jen stovku věrných, navíc jej trápila pakostnice a pokročilý syfilis, prakticky nemohl ani chodit nebo dokonce jet na koni. Přátelé s ním proto museli ustoupit z Plzně do města Cheb tak, že jej vezli za hrozných bolestí dva dny v nosítkách mezi dvěma koňmi. Z Chebu se chystali po zlepšení jeho stavu do Magdeburku, kam již dopředu Valdštejn poslal důstojníky, aby shromáždili vojsko. Nastala doba čekání, kdy opět vojevůdce bude schopen přepravy do Německa. Nemocného vůdce ubytoval jeho věrný plukovník John Gordon ve svém domě. Brzy za důstojníky dorazil tajný posel od Piccolominiho s návrhem, aby Valdštejna zavraždili na místě a získali tak od císaře nejen milost, ale i podíl z jeho zabavených majetků. To rozhodlo. Plukovníci Walter Burton, John Gordon a Walter Leslie souhla-

sili. Gordon na chebském Hradě připravil velký banket pro nejvyšší důstojníky, Valdštejn bezmocně ležel v přiděleném domě a léčil si neduhy. Burton pověřil tři důstojníky ze svého pluku provedením převratu a pobitím Valdštejnových věrných.

Začal banket a Leslie tajně vyměnil strážce věrné svému vůdci. Uprostřed banketu vstoupili do hodovní místnosti tři dragouni a vykřikli, že přichází jménem císaře. Tři spiklenci vytáhli kordy a vykřikli „vivat Ferdinandus“. Rozpoutala se krvavá bitka po celém hradu a spiklenci pobili zbývající důstojníky věrné Valdštejnovi. Teprve potom Burtonovi dragouni odzbrojili a pozabýjeli strážce kolem domu, kde již spal nemocný a nic netušící Valdštejn. Jejich velitel Walter Deveroux běžel v čele a rozrazil dveře pokoje, kde již napůl probuzený hlukem stál v noční košili neozbrojený generalissimus, jeho nejvyšší velitel. Vrah zařval několik kleteb a bezmocného Valdštejna dvakrát probodl. Ten stačil jen natáhnout před sebe ruku a na místě zemřel. Při ohledání mrtvoly plukovní lékař zjistil, že ta vražda byla vlastně zcela zbytečná. Aniž by to Valdštejn tušil, dávala mu progresivní syfilida v posledním stadiu už jen několik měsíců života.

Přání císaře Ferdinanda bylo splněno, neposlušný vojevůdce zlikvidován, vrahové omilostněni a odměněni jeho statky. Až po chebské akci slátali dohromady císařovi pohůnci komisi, která měla vyšetřit všechny Valdštejnovy zločiny a ospravedlnit sprostou vraždu. Nenašli žádné protimonarchistické činy nebo spiknutí mimo zoufalou obranu, když mu již šlo o život. Jen jedovaté sliny a pomluvy těch, kteří mu záviděli hvězdný úspěch, jakého by sami nikdy nemohli dosáhnout. Národohospodářské, možná o sto-

letí předbíhající dílo bylo rozvráceno. V Jičíně a Frýdlantě zůstalo po svém plánovači reforem a architektu jen několik stavitelských skvostů, dodnes stojí dlouhé rovné aleje vzrostlých topolů a kdysi perfektní cesty, vedoucí odnikud nikam. V Praze němou slávu připomíná skvělý Valdštejnský palác. A to je tak asi všechno.

ALBRECHT Z VALDŠTEJNA A JEHO ERB

VRAŽDA ALBRECHTA

MAPA KNÍŽECTVÍ ALBRECHTA Z VALDŠTEJNA

3. KAPITOLA

JAK KAREL SABINA Z HLADU A BÍDY ZRADIL ÚPLNĚ KAŽDÉHO

MOTTO:

*Váhám-li mezi věrností a zradou,
rozhodne hlad.*

JAROSLAV VRCHLICKÝ

Jsou různé druhy zrady. I obyčejný člověk, vynikající v některém oboru lidské činnosti, který dává nezištně k dispozici svému národu a stává se tím miláčkem lidu, může se dostat do situace krysy zahnané do kouta a zvolit jako východisko zradu. Že to obvykle nedopadne dobře, ukazuje následující příběh.

Jmenoval se Karel Sabina. Narodil se 29. prosince 1813 v chudinské uličce Řásnovka v Praze jako nemanželský syn služky Joseřiny. Předpokládaný otec Jan Sabina se k němu hlásil a onu Joseřinu si vzal později za manželku, takže Ka-

rel vyrůstal v plné rodině. Stejně ale otci chlapecké zaváhání před porodem nikdy neodpustil, a aby jej pokořil (i když se o něj otec vzorně staral a umožnil mu vybraná studia), v pubertě po hospodách občas tvrdil, že jeho otcem je napoleonský důstojník Polák Jablonski, který táhnul s francouzskou armádou Prahou, nebo že jej nějakí bohatí Savinové jako nemluvně podstrčili služce za okno. Toto tvrzení se svého času dokonce propíralo v soudobých novinách. Fabulace od malička.

Během studia na pražském staroměstském gymnáziu, kde jej vyučoval Josef Jungmann a kde o pár let dříve studoval jeho celoživotní vzor Karel Hynek Mácha, začal se Sabina cítit pravým Čechem, což bylo po celý jeho život osudem jeho slávy i pádů. Pak přešel na práva, která nedokončil, a všechny ostatní vědomosti získal jen samostudiem. Do hledáčku rakouské policie se poprvé dostal již jako mladík, protože byl členem několika tajných spolků – a potom se to s ním táhlo prakticky celý život. Byl také i známý pražský dobrodruh, jeho kousky se přetřásaly po kavárnách. Už tenkrát mu věčně scházely peníze, prodal cizí kabát z hospody, jeho podvůdky byly legendární. Když byl vychovatelem u jednoho továrníka, vypůjčil si u milostivé paní s pláčem kočár, že musí na pohřeb matky. Dobrá duše kočár půjčila, ale když se včas nevracel, poslala sluhu na matčinu adresu. Matka byla doma v pohodě a mladý Sabina s milenkou na výletě. Tak se kočár zase vrátil, mladík na hodinu dovychovaloval a Praha se bavila.

Pod vlivem Karla Hynka Máchy se chtěl Sabina stát novinářem, spisovatelem a romantickým bojovníkem za česká práva. Začal proto psát do všech možných novin

a časopisů. V pětadvaceti letech se vydal do nepřátelské Vídně a tam jej kupodivu přijali za řádného redaktora listu Adler. Do německých novin s výraznou nepřátelskou protičeskou tendencí! Stačily však tři pročeské články a na hodinu jej zase z redakce vyhodili. A co víc, poprvé se dostal do spárů policie. Po vyšetřování se na něj zaměřil sám hlavní cenzor monarchie Sedlnitzky, bohužel taky Čech, jak jinak. Zařídil, aby mu zakázali pobyt ve Vídni a poslali jej šupem zpět do Prahy. Ale i zde jej cenzura měla pod drobnohledem, nedovolila mu psát větší práce. Zbývalo mu jen paběrkování, mohl psát jen občas nějaké menší články po časopisech a po smrti otce upadl poprvé do špatné finanční situace. O to víc se však zapojil do tajného politického spolku Repeal, z něhož se zformovalo radikální křídlo revoluce v roce 1848.

Teprve zde se plně projevil jako rozený novinář. Jeho odvážné články jej proslavily víc než Karla Havlíčka Borovského nebo Karla Hynka Máchu. Stal se revolucionářem. V Praze se tehdy přidal k mezinárodnímu dobrodruhovi a teroristovi Michailu Bakuninovi, který se snažil zapalovat oheň revoluce ve všech velkých městech středu Evropy. Účastnil se všech možných shromáždění a velkých táborových akcí a všude vyzýval k přípravě na ozbrojené povstání, které konečně svrhne nenáviděné habsburské zlo a spolu s jinými slovanskými národy zahájí novou svobodnou cestu do budoucnosti. Byl uznávaný buřič a stal se miláčkem národa. Jediný se také odvážil vydat v novinách Bakuninovu proklamaci o ozbrojeném teroru a atentátech proti stávajícím vládcům. Ve skutečnosti se stal jeho zástupcem pro přípravu revoluce ve středu Evropy a celém mocnářství.

Nebylo divu, že se brzy dvakrát po sobě dostal do vězení. Poprvé od června do září 1848 jako aktivní účastník svatodušního povstání a podruhé jako anarchista a organizátor májového spiknutí roku 1849. To se za ním zavřely brány věznic na hodně dlouho. Tři roky seděl přímo na Pražském hradě na samotce a vodili ho jen na výslechy, soud měl až 21. května 1852 a tam vyfasoval za přípravu povstání ke svržení monarchie spolu s jinými revolucionáři trest smrti provazem. Byla to hrozná ledová sprcha pro všechny české vlastence, jakékoli protestní akce národovců přímo zamrzly. Za zmínku stojí, že v Říšské radě za účasti samotného císaře už o dva roky dříve, v září 1850, bylo tajně ministru války uloženo, aby očekávané tresty smrti v přípravě velezrádného procesu změnil na dlouholeté žaláře. Sabinovi tedy těsně před popravou oznámili, že mu byl provaz změněn císařskou milostí na 18 let těžkého žaláře. Z Prahy jej odvezli v únoru 1853 do pevnosti v Olomouci, prý aby to neměl daleko domů, vysmíval se mu soudce. V podzemních kasematech trpěl do 8. května 1857, kdy „dobrotivý císař pán“ vyhlásil pro vzbouřence amnestii a všechny dlouholeté odsouzené poslali s policejním doprovodem do místa bydliště. A tak skončila éra Karla Sabiny jako revolucionáře, bojovníka za svobodu národa a státního vězně rakouské monarchie první kategorie.

Vrátil se do Prahy a očekával, že bude národem přivítán jako hrdina. To se však k jeho velkému překvapení nestalo. Dopadl podobně jako Karel Havlíček Borovský, nakažená osoba, se kterou se každý bál setkat, měl zákaz jakékoliv politické činnosti, ale i psaní do novin a časopisů a on nic jiného neuměl. Havlíček nikdy nesklonil hlavu, náš nejvíce

uznávaný novinář a vlastenec zemřel v bídě opuštěn všemi a teprve po smrti se české pomazané hlavy probudily a vystrojily mu obrovský pohřeb s trnovou korunou, položenou na rakev Boženou Němcovou. Tak Sabina skončit nechtěl a nedovedl si představit, že by se představitelé národa postavili i k němu zády. Nejdříve se kajícně vrátil ke své rodině. Jen 16 dní před zatčením v roce 1849 se totiž stačil oženit se svou dlouholetou milenkou Josefínou Schönauerovou, dívkou z pražské – kupodivu německé – rodiny, se kterou měl již tenkrát dvě děti, tříletého chlapce a roční holčičku. Manželka s dětmi na něj po celou dobu vězení čekala, bohužel ve velké bídě, živila rodinu jako šička a bydlela u své matky, která jí finančně pomáhala. Se zlostí Karel Sabina zjistil, že žádný z velkých „vlastenců“, který se díky němu vězení vyhnul, jí ani jednou nepomohl. A nyní, když se jí konečně vrátil živitel rodiny, měl na krku všechny zákazy novinařiny a mohl dělat tak akorát někde nádeníka nebo nějakého pomocníka za žebráckou mzdu.

Pražská policie na přímý rozkaz vídeňského prezidia si svého důležitého podezřelého, bývalého revolucionáře a teroristu, hlídala velmi pečlivě. Ihned po příchodu zpět do Prahy se musel hlásit u samotného ředitele barona Päu-manna, který mu striktně oznámil, že bude osobně schvalovat všechny jeho články a další materiály, a to vždy předtím, než dojde k jejich uveřejnění. Nepřipustí žádné politikum, a jestliže Sabina tuto linii poruší, poputuje zpět do kasemat. A tam si odsedí zbytek trestu až do konce. Na druhé straně už měl ve vězení dost času na to, aby uvažil, zda mu to jeho buřičství vůbec stálo za to, aby zničil život sobě i své rodině, a že sám brzy pozná, jak bude ostatním jen na obtíž.

„No, v tom případě by se tady mohla naskytnout jedna možnost...“, s úsměvem začal policajt. „Ne, to nikdy!“ vyskočil ze židle Sabina, „to bych zradil nejen všechny bývalé soudruhy a celý národ, ale i sám sebe!“

„No, však uvidíte, jen jak se dostanete mezi lidi, jak vás přijmou ti vaši bývalí tak zvaní soudruzi revolucionáři, já myslím, že brzy změní pecen chleba váš názor. Kdybyste tenkrát u soudu kápl božskou, jak to doopravdy bylo, seděli by tady dnes oni a vy jako vážený redaktor vysedával u svého stolu v kavárně, není-liž pravda, pane redaktore? Kdo z nich vám za to poděkoval a pomáhal vaší ženě v bídě? Nikdo? Ke mně můžete vždycky přijít a společně můžeme najít cestu ke slušnému životu,“ uzavřel jednání policejní ředitel a milostivě jej propustil.

Karel Sabina očekával, že bude v české společnosti přijat jako národní mučedník, dostane se mu místa na slovanském slunci, které si právem zasloužil. Z vězení měl nacpanou hlavu několika romány a spoustou nápadů, o kterých byl přesvědčen, že mu je české redakce budou trhat z ruky. Opak byl pravda. Nikde jej nevíтали. V redakcích jen krčili rameny, že je jiná doba a nic z toho, co nabízí, nemohou nyní ani náhodou otisknout. Jeho bývalí přátelé se před ním zapírali, a když už nebylo kam utéci, vzali mu maximálně nějaký krátký pamflet pod pseudonymem za poloviční cenu, aby se jej zbavili. Nedovedl pochopit, co se ve společnosti za těch několik let stalo.

V letech jeho věznění se české politické klima úplně změnilo. Po tvrdém potlačení národního vzepětí roku 1848 došlo k návratu prostředí z dob tvrdých monarchistických pořádků. Císař se postaral po několika měsících slibů

a uklidňování svých národů o totální změnu vlády, což se do historie zapsalo jako tak zvaný Bachův absolutismus. Všemocná policie trvale špiclovala každého a všechny, kteří by mohli být jen trochu podezřelí z revolučních myšlenek, a pohotově zakročila při každém nebezpečném zdvihnutí hlavy. Bach zrušil ani ne rok aklamovaný císařem výnos o konci cenzury a vyhlásil absolutní zákaz opozičního sdružování. Byl to konec spolkové činnosti, většiny novin a časopisů a ten zbytek pouze poslušně papouškoval, co si ve Vídni přáli. Noví cenzurní úředníci dokázali rafinovanými zákazy téměř ochromit české vlastenecké hnutí. A nejen české, všeslovanské vůbec.

Karel Sabina ve vězení ani netušil, do jaké osobní a společenské izolace se po propuštění z kasemat a návratu do Prahy dostane. Zjistil velmi rychle, že je úplně sám, všichni bývalí přátelé a známí se jej straní, odmítají se s ním stýkat a nikdo mu nebyl ochoten dát jakoukoli novinářskou práci. Nic nabídnout, nic přijmout, ve zbytkových novinách otisknout nebo dokonce vydat knižně. Doporučovali, aby se stáhl do ulity a vyčkal na lepší časy. Najednou si uvědomil, že se dostal do dokonalé profesní i osobní izolace. Jediné, co mu mohli nabídnout, bylo psát pod pseudonymy jako začínající anonymní pisálek a navíc za poloviční honoráře, a to na živobytí bohužel nestačilo. On, miláček národa, hlásná trouba a představitel revoluce! Zůstala z toho jen ta trouba a ani ne hlásná, povzdechl si. Navíc byl podle zákona propuštěný trestanec, odsouzený k trestu smrti, stejně jako vrazi a nejtěžší zločinci, z tohoto titulu pod nepřetržitým policejním dohledem, musel žádat pražského policejního ředitele o schválení všeho ještě předtím, než to hodlal

napsat. Proto se nemohl divit, že s ním žádný z bývalých přátel, nyní jen z milosti současné vlády vydávající jakékoliv tiskoviny, nechtěl nic mít. Soudržnost a solidarita českých vlastenců z roku 1848 zmizela jako kouzelným proutkem, nastoupily obavy o vlastní existenci. Vždyť co kdyby si na policii vyhrabali ve starých udáních, že se s tím trestancem Sabinou dříve ten či onen více spolčoval, a kdoví jestli se nechystají teď začít něco zase znova...

Sabina to pochopit nedokázal, nakonec v Praze ani nebyl, když se mnozí museli kát a podepisovat s novým tvrdým režimem smlouvy k vlastnímu přežití. Ostatně jako všichni umělci ve všech režimech, že. Najednou byl zde, chtěl pracovat a žít, potřeboval peníze k obživě rodiny, která po jeho návratu upadla ještě do větší bídy než v době jeho uvěznění. Ničemu se nevyučil, žádné řemeslo neuměl, šlo mu jen nadmíru dobře to psaní a to mu zakázali. Z příležitostných malých honorářů rodinu ani sebe uživit nemohl. Žádnou úřednickou ani jinou práci mu nedovolili, ze zoufalství musel pomáhat jako nádeník na stavbách. Přitom se obětoval za všechny, kteří nyní seděli na úřadech, obchodovali a pěstovali poslední zbytky českého novinářského řemesla. Vlastenci! Jednou budou tvrdit, že v nejtěžších dobách drželi národ nad vodou a jaké mají zásluhy! Všichni věděli, samozřejmě všichni, co pro národ vykonal, ale nyní se báli jakkoliv si s ním zadat. Karel Sabina nevěděl co si počít, byl na konci sil. Začal přemýšlet, že to není jeho chyba, když stojí nyní jako prosebník u jejich dveří. Vždyť oni jsou vlastně povinováni za svůj klid a blahobyt postarat se o něj a vydupat mu mezi nimi místo, které mu právem náleží! Že pomsta za revoluci padla jen na něho, jest velká

křivda, obětoval se pro vlast a všechny, měl se vrátit jako národní hrdina a dostat příslušné prebendy!

Hodně z těch, co pronikli kruhem policejního prověřování, když nový vídeňský premiér Bach ve všech kategoriích na vzpurné Čechy krutě přitvrdil, bylo dnes bohatých, existenčně zajištěných měšťanů. Mezi nimi i takoví, co stáli na čele při bouřích v osmačtyřicátém. Nyní se zarolovali do ulity a radí mu čekat, čekat, až se poměry uklidní a bude možno bez nebezpečí trestu vystrčit opět své vlastenčení. Strčit hlavu do písku, ve smrádečku a v klídku čekat, až přijde opět čas politického výsluní. Na rozdíl od Karla Sabiny měli co jíst. Karel Sabina potřeboval nutně jíst ihned.

Pár novinářů se mu snažilo pomáhat, i peníze mu někdo dal „na věčnou oplátku“, jenže to bohužel nestačilo. Dokonce mu pomohli, že mohl pro sociální dělnické hnutí napsat a vydat román Blouznění, ale honorář zalátal jen některé staré díry a bída s hladem pro celou rodinu se zase brzy vrátila. Policie samozřejmě vše bedlivě sledovala, po vydání románu mu zakázala psát jakékoli další knihy a vydavatele exemplárně potrestala. Sabinova už tak bídná situace se ještě zhoršila. Opět si jej nechal předvést pražský policejní ředitel, tlustý a blahobytný pan baron Päumann. Bohatě ho pohostil a podle očekávání přišel s novou nabídkou: Bude moci okamžitě naplno začít psát a nebude v této činnosti omezován. Tedy mimo urážek c. a k. monarchie a pokusů o její rozvrat. Vstoupí ale do policejních služeb s úkolem trvalého sledování české národní elity. Nikoliv jako příležitostný donašeč, špicl či konfident, ale jako stálý tajný spolupracovník s platem 100 zlatých měsíčně. Mimochodem, to byla částka, jakou dostávali jen vysocí policejní důstojníci,

a mohla jej obratem nakopnout mezi špičky pražské české společnosti! Sabina ale opět odmítl, jeho hrdost, víra v čest a spravedlnost i v hluboké osobní bídě a nedostatku vážila pořád ještě více než marasmus v bohaté smečce.

„Nevadí, já si ještě počkám. Však vy už brzy přijdete sám s otázkou, zda je tato moje dnešní nabídka ještě aktuální, nevím, jestli ještě budu moci tyto dnes nabízené podmínky zaručit,“ usmál se ředitel Päumann a milostivě hrdého, ale věčně hladového novináře Sabinu propustil. „Jen vás žádám, abyste držel o mé nabídce ústa a s nikým, ani doma, o tom nehovořil, jinak si možnou cestu zpět zavřete definitivně.“ A po odchodu návštěvníka vydal příkaz ještě zpřísnit osobní sledování celé rodiny, po každé Sabinově návštěvě v kterýchkoliv novinách nebo u někoho z dřívějších přátel okamžitě provést s nimi tvrdé výslechy a u nich doma domovní prohlídky tak, aby si každý rozmyslel dát mu nějakou práci, a když jej potká na ulici, aby utekl a zavřel se na sedm západů.

Karel Sabina se tak dostal do absolutní izolace a nezbylo mu nic jiného, než si začít po Praze vypůjčovat peníze, aby mu rodina nezemřela hlady. A jak je známo, půjčování peněz s vědomím nemožnosti je vrátit rovná se dláždění cestě do pekla. Říká se tomu dluhová past, vytloukání klínu klínem. Po Praze se rozkřiklo, že má veliké dluhy a nic nesplácí, už mu nikde nepůjčili, rodinu doma přepadali vymahači a dokonce odnášeli zbytky nábytku. Teď mu zbyly opravdu jen pouze dvě možnosti – sebevražda nebo kapitulace. Zvolil tu druhou. Po necelých dvou letech od propuštění z pevnosti v Olomouci nyní neviděl jinou reálnou možnost než vlastní smrt, která by pro rodinu stejně ale

znamenal ještě větší bídu a ponížení. Kapituloval. Nakonec dobrovolně přijal d'ábelskou nabídku policejního ředitele. Měl už 46 let, mimo mladistvého vzepětí ještě nic nedokázal, za krkem věčně hladovou manželku s dvěma dětmi a přitom věděl, bezpečně věděl, kolik má vysoce produktivních nápadů a co všechno by mohl dokázat. Na jakýkoliv další boj už však neměl sílu.

Tak jej konečně d'ábelský Päumann zahnal do kouta a definitivně uštval. Když mu novopečený konfident podepsal dokumenty spolupráce, obratem se otočil ke Karlu Sabinovi celý svět konečně s vlídnou tváří. V červenci 1859 byly zastaveny veškeré represálie proti jeho osobě. Skončilo i sledování jeho rodiny. Z vídeňské dvorní kanceláře přišel obratem výpis o jeho úplném omilostnění, což znamenalo konec všech zákazů novinářiny i psaní knih a spolkové činnosti. Policie postupně vyplatila formou anonymního dárce všechny dluhy politicky očištěného vlastence a navíc těžce zatočila s lichváři. Policejní ředitel osobně předal perspektivnímu spolupracovníkovi prvních sto zlatých předem jako mimořádný počinek na budoucí spolupráci. Dostal krycí jméno ROMAN a na začátek spolupráce hlt dobré pálenky.

Po jeho odchodu si jeho Mefisto zamnul ruce a napsal v policejním hlášení svému ministrovi do Vídně: „Sabina se nabídl k tajným službám a své případné použití váže na samozřejmou podmínku, že jeho jméno nebude kompromitováno a že dostane odpovídající finanční podporu. To jsem mu samozřejmě slíbil.“

Povídali, že mu hráli, praví jedno hodně staré české přísloví. Cožpak většina policejních špiclů nedojela právě na prozrazení své existence policií? Jistě si to Sabina uvědomo-